

РОЗДІЛ 2

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЛІТОЛОГІЇ

УДК 321.01:323.2:323

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2025-6-15>

ДИНАМІКА ЛЕГІТИМНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ІНСТИТУЦІЙНИЙ КОМПЕНСАТОР ТА ПОЛІТИЧНІ РИЗИКИ ПОВОЄННОГО ДИЗАЙНУ

Безрук Олександр Олександрович,

кандидат політичних наук, доцент,

завідувач кафедри політології, соціології і культурології

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ORCID ID: 0000-0002-4963-5707

Повномасштабна війна Росії проти України спричинила динамічний зсув у розумінні легітимності інститутів публічної влади, виявивши обмеженість традиційних раціонально-легальних та перформативних підходів. Актуальність дослідження зумовлена якісною трансформацією джерел підтримки політичної системи в умовах екстремальної кризи, де соціокультурні детермінанти та аксіологічна відповідність набувають визначального значення. Метою статті є комплексний політико-інституційний аналіз динаміки легітимності в умовах воєнного стану, що здійснюється через призму ролі громадянського суспільства та неформальної інституціоналізації. Теоретична база ґрунтується на синтезі класичних політологічних концепцій (М. Вебер, Д. Істон, Т. Парсонс, Ю. Габермас) та феноменологічного підходу (П. Бергер, Т. Лукман) для осмислення легітимності як динамічного соціокультурного конструкту. Ключові висновки полягають у такому: в умовах функціональних дефіцитів та обмежень демократичних процедур легітимність підтримується завдяки гібридизації «традиційних» типів та зміщенню джерел довіри до інститутів, що втілюють «національно-культурний код» опору (ЗСУ, волонтерський рух). Громадянське суспільство концептуалізується як неформальний інституційний компенсатор, який ефективно заповнює дефіцити державного управління (специфічна підтримка, «виходи») та критично підтримує дифузну підтримку політичної системи через комунікацію та формування аксіологічної солідарності («входи»). Визначено ключовий політичний ризик для повоєнного дизайну, який кристалізується у ризик інституційного розриву – структурному роз'єднанні між високодовіренними неформальними акторами та перевантаженими/нереформованими формальними державними інститутами. Цей розрив загрожує структурною дисфункцією та дезінтеграцією суспільно-політичних відносин після зниження рівня харизматичної легітимності. Запропоновано політико-інституційні рекомендації щодо стратегічної гармонізації високої аксіологічної легітимності з раціонально-легальною підзвітністю. Вони включають інституціоналізацію соціального капіталу громадянського суспільства та реформу «вихідних» інститутів через цифрову прозорість для забезпечення стійкої легітимності у повоєнний період.

Ключові слова: легітимність влади, динаміка легітимності влади, політичні інститути, повномасштабна війна, громадянське суспільство, політичні ризики, повоєнний інституційний дизайн.

Bezruk O. O. The dynamics of legitimacy during war: civil society as an institutional compensator and the political risks of post-war design

The full-scale invasion by Russia against Ukraine has caused a dynamic shift in the understanding of the legitimacy of public authority institutions, revealing the limitations of traditional rational-legal and performative approaches. The study's relevance stems from the qualitative transformation of the political system's sources of support during an extreme crisis, where socio-cultural determinants and axiological congruence acquire decisive importance. The article's purpose is a comprehensive political and institutional analysis of the dynamics of legitimacy under martial law, carried out through the prism of the role of civil society and informal institutionalization.

The theoretical framework is based on the synthesis of classical political science concepts (M. Weber, D. Easton, T. Parsons, J. Habermas) and the phenomenological approach (P. Berger, T. Luckmann) to conceptualize legitimacy as a dynamic socio-cultural construct. The key findings are as follows: amidst functional deficits and limitations of democratic procedures, legitimacy is maintained through the hybridization of Weberian types (particularly charismatic) and the shift of trust to institutions embodying the «national-cultural code» of resistance (the Armed Forces of Ukraine (AFU), the volunteer movement). Civil society is thus conceptualized as an informal institutional compensator that effectively addresses public administration deficits (specific support, «outputs») and critically maintains the system's diffuse support through communication and the formation of axiological solidarity («inputs»). A key political risk for post-war design is identified, crystallizing in the risk of an institutional gap – a structural disconnection between highly trusted informal actors and overburdened/unreformed formal state institutions. This gap threatens structural dysfunction and disintegration of socio-political relations following a decrease in charismatic legitimacy. The article proposes political and institutional recommendations for the strategic harmonization of high axiological legitimacy with rational-legal accountability. These include the institutionalization of civil society's social capital and the reform of «output» institutions through digital transparency to ensure sustainable legitimacy in the post-war period.

Key words: *legitimacy of authority, dynamics of legitimacy, political institutions, full-scale war, civil society, political risks, post-war institutional design.*

Актуальність дослідження. Легітимність публічної влади є аксіоматичною передумовою для ефективного та стабільного функціонування політичної системи будь-якої держави. У традиційній політологічній теорії, що ґрунтується на класичних працях М. Вебера [27], Д. Істона [16], Т. Парсонса [23] та Ю. Габермаса [18], легітимність концептуалізується як багатоаспектне явище, що включає формально-юридичну обґрунтованість (легальність), сприйняття ефективності (перформативність), а також, що принципово, суспільну довіру, вкорінену у спільно розділених цінностях, символах та наративах. Однак парадигмальний зсув, спричинений повномасштабною війною Росії проти України, виявляє недостатність суто раціонально-легальних та перформативних підходів. Феномен легітимності набуває якісно нових вимірів, що актуалізує необхідність глибокого дослідження соціокультурних детермінант, які в умовах екстремальної кризи відіграють не лише допоміжну, а визначальну роль у забезпеченні консолідації суспільства та його здатності до опору.

В умовах тривалого воєнного стану в Україні стійкість інститутів публічної влади стає критичною точкою. Тоді як формальні державні інститути стикаються з викликами надмірного навантаження, кадрових дефіцитів та обмежень демократичних процедур (зокрема, неможливістю проведення виборів),

легітимність переходить у площину динамічного соціокультурного конструкту. У ці кризові моменти ключового значення набуває громадянське суспільство, яке демонструє безпрецедентну мобілізацію та адаптивність. Воно виступає як неформальний інституційний компенсатор, який не лише заповнює дефіцити «виходу» політичної системи (забезпечення послуг, гуманітарна допомога), а й активно формує «вхідну» та «дифузну» підтримку (Д. Істон) [16] через процеси комунікації, формування суспільної думки та аксіологічної солідарності.

Ця критична взаємодія між громадянським суспільством та публічною владою, що здебільшого відбувається на неформальному рівні (через волонтерські ініціативи, громадські фонди, соціальні медіа), є вкрай чутливою до глибинних культурних трансформацій – переосмислення національної ідентичності, символіки та формування «національно-культурного коду» опору. З огляду на вищезазначене, постає наукова проблема комплексного дослідження політико-інституційних та соціокультурних механізмів трансформації та підтримки легітимності влади в Україні в умовах воєнного стану. Розуміння того, як неформальні інституційні процеси громадянського суспільства сприяють підтримці динамічної легітимності, є ключовим для забезпечення політичної стійкості та, що не менш важливо,

для розроблення стратегій інтеграції цієї динаміки у повоєнний інституційний дизайн, запобігаючи ризику інституційного розриву між державою та суспільством.

Мета статті – комплексний політико-інституційний аналіз динаміки легітимності публічної влади в умовах воєнного стану в Україні, що здійснюється через призму трансформації механізмів взаємодії з громадянським суспільством, з акцентом на неформальній інституціоналізації та її довгострокових наслідках для повоєнного інституційного дизайну.

Для досягнення поставленої мети визначено такі *дослідницькі завдання*:

- проаналізувати класичні (М. Вебер [27], Д. Істон [16], Т. Парсонс [23]) та феноменологічні (П. Бергер, Т. Лукман [15]) концепції легітимності в контексті гібридизації її типів (харизматичний, традиційний) та зміщення джерел до інститутів, що втілюють національний опір;

- дослідити інституційні трансформації громадянського суспільства в Україні, виявивши нові форми його мобілізації та функції неформального інституційного компенсатора дефіцитів державної влади;

- визначити політико-інституційні механізми та комунікаційні канали (формальні та неформальні) взаємодії між публічною владою та громадянським суспільством, що сприяють підтримці «вхідної» та «вихідної» легітимності в умовах кризи;

- оцінити вплив ключових соціокультурних наративів, символів та практик солідарності на суспільну довіру, підтверджуючи роль феноменологічного конструювання легітимності;

- розробити політико-інституційні рекомендації щодо стратегій формалізації та інтеграції позитивних аспектів залучення громадянського суспільства для запобігання ризику дизартікуляції та забезпечення стійкої легітимності у повоєнний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальні основи дослідження легітимності публічної влади ґрунтуються на класичній політо-

логічній парадигмі. Зокрема, М. Вебер [27] надає типологічну базу для аналізу джерел влади (раціонально-легальний, харизматичний, традиційний). Д. Істон [16] та Т. Парсонс [23] закладають основи системного та структурно-функціонального аналізу, необхідні для вивчення дифузної та специфічної підтримки політичної системи. Комунікативний вимір легітимності забезпечується доробком Ю. Габермаса [18] про роль діалогу та раціонального консенсусу. Проблематика громадянського суспільства концептуально спирається на А. де Токвіля [25] щодо значення асоціацій для демократії та Р. Патнема [24] про соціальний капітал. Новітні виклики та трансформації ГС розглядаються через призму праць Дж. Кіна [20] та Дж. Александера [14], що акцентують на його культурних та символічних вимірах.

Українська політологічна думка активно розробляла проблеми легітимності та взаємодії влади і суспільства. Праці С. Рябова [9] та М. Тура [10] заклали соціально-філософські основи аналізу легітимації соціальних інститутів. О. Висоцький [1], Є. Цокур [11] та О. Коваль [4] деталізували джерела, особливості та правові аспекти легітимності державної влади в умовах трансформації. Дослідження П. Манжоли [7] та Л. Яковлевої [13] акцентують на організаційних та інституційних засадах взаємодії влади та громадян, тоді як О. Кокорська [5] та Т. Кузьменко [6] розглядають ціннісний вимір легітимації. Незважаючи на ґрунтовність цих робіт, бракує комплексного аналізу якісного інституційного зсуву у джерелах легітимності, спричиненого повномасштабним воєнним станом.

Аналіз сучасних викликів вимагає залучення новітніх емпіричних даних та досліджень, безпосередньо присвячених воєнному контексту. Дослідження НІСД [8] висвітлюють стан розвитку громадянського суспільства та його роль у компенсації державних дефіцитів. Соціологічні звіти КМІС [2; 3] надають динаміку довіри до президента та ключових інститутів (ЗСУ, волонтери), що

є критичним індикатором зміщення джерел легітимності. Міжнародні дослідження [17; 19; 21; 22] підтверджують посилення солідарності та трансформацію національної ідентичності в умовах війни, а також феномен неформальної безпеки. Роботи П. Бергера та Т. Лукмана [15] та застосування їхніх ідей до конструкції національних наративів у медіапросторі [26] є методологічною основою для осмислення легітимності як соціокультурного конструкту.

Хоча наявні праці підтверджують трансформацію соціокультурних аспектів легітимності, наукова новизна нашої статті полягає у синтезі цих теоретичних та емпіричних даних для комплексного політико-інституційного аналізу неформальних механізмів легітимації та формулювання стратегічних рекомендацій щодо їх інтеграції у повоєнний державний апарат.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хоча модель трьох ідеальних типів легітимного панування, запропонована М. Вебером [27], є фундаментальною, її застосування в контексті війни демонструє суттєві зміни. Суто раціонально-легальна легітимність виявляється недостатньою, оскільки формальні демократичні процедури (вибори) обмежені, а державний апарат функціонує з критичними дефіцитами. Натомість криза інтенсифікує значення харизматичного лідерства, що яскраво проявилось у випадку Президента України В. Зеленського. Він на початку повномасштабного вторгнення став символом національної єдності [2], і його здатність мобілізувати населення набула вирішального значення для підтримки онтологічної легітимності влади.

Водночас необхідно залучити ідеї Т. Парсонса [23] для осмислення структурно-функціональної стійкості системи. Із позиції його теорії легітимність слугує критичним функціональним імперативом, що забезпечує інтеграцію суспільства та здатність політичної системи мобілізувати ресурси. У воєнний час, коли підсистеми політичної системи (адміністративна, правова) зазнають дисфункції, суспільна довіра та аксіоло-

гічна солідарність, за Парсонсом, стають системним резервом, що мінімізує дезінтеграцію та забезпечує збереження цілісності системи. Громадянське суспільство, виступаючи як компенсатор, не лише заповнює дефіцити функціонального «виходу» держави, а й зберігає аксіологічний консенсус, який є Парсонівською передумовою системної легітимності.

Однак в умовах пролонгованого воєнного стану динаміка суспільної довіри залишається багатовекторною. Попри природні коливання рівня довіри до політичного керівництва, спричинені викликами війни, спостерігається стабільно висока підтримка ключових інституцій, що втілюють «національно-культурний код» опору.

Безпрецедентний рівень довіри до Збройних сил України (ЗСУ) та потужного волонтерського руху вказує на зміщення акценту в джерелах легітимності [3]. Ці інститути, що є виразниками колективної солідарності, самопожертви та героїзму, підтримують стійкість політичної системи, надаючи легітимності не через формальні процедури, а через глибинну аксіологічну відповідність суспільним очікуванням [17]. Водночас відбувається переосмислення та посилення культурно вкорінених цінностей.

Таким чином, у воєнний час спостерігається гібридизація та інтенсифікація певних Веберівських типів (особливо харизматичного) разом із виразним феноменологічним конструюванням. Критично важливо розмежувати традиційний тип Вебера (що ґрунтується на вірі у святість усталеного порядку, освяченого минулим) від соціокультурних процесів, що відбуваються тут-і-зараз. Підтримка легітимності сьогодні не є виключно «традиційною» у сенсі Вебера, оскільки вона ґрунтується не на незмінності звичаю, а на активному і колективному переосмисленні та конструюванні нових «традицій» і символів стійкості (наративи героїзму, солідарність). Цей процес аксіологічної переорієнтації джерел легітимності ближчий до феноменологічного конструювання легітимності Бергера та Лукмана [15],

ніж до статичного традиційного панування.

Сучасні виклики актуалізують необхідність осмислення легітимності як соціального конструкту, що формується та підтримується через символічні системи, колективні наративи та інтерсуб'єктивні взаємодії. Феноменологічна соціологія П. Бергера та Т. Лукмана [15] дає змогу епістемологічно обґрунтувати, чому «культурний код» опору та стійкості, який виявляє українське суспільство, не є природною даністю, а активно конструюється та підтримується через символічні практики.

Легітимність влади із цієї перспективи – це фундаментальний результат символічного виробництва та інтеріоризації колективно розділених значень. Війна є періодом інтенсивного символічного переформатування, де старі символи втрачають вагу, а нові (образи героїв ЗСУ, «Привид Києва», волонтерів, меми тощо) набувають величезної легітимізуючої сили та суспільного визнання. Колективні практики солідарності є не лише проявом єдності, а й механізмом колективного підтвердження та інституалізації нових символів і значень, які зрештою зміцнюють легітимність влади. Цей аналітичний підхід посилює авторську позицію щодо недостатності суто нормативних та перформативних підходів.

Теорія комунікативної дії Ю. Габермаса [18], зосереджена на досягненні консенсусу, є цінною для аналізу формування легітимності в умовах кризи. Хоча «ідеальна мовленнєва ситуація» може бути важко досяжною під час війни, акцент на комунікації та спільному розумінні залишається життєво важливим. Громадянське суспільство активно бере участь у «комунікації та формуванні суспільної думки» через свої різноманітні канали (соціальні медіа). Воно сприяє формуванню легітимності через спільне розуміння та згоду щодо цілей (опір, національна єдність). Соціальні медіа перетворилися на справжнє поле битви, де прості автентичні повідомлення від пересічних українців мають найбільший вплив [26]. Цей колектив-

ний осмислений консенсус, керований громадянським суспільством, безпосередньо сприяє сприйняттю легітимності держави [12].

Повномасштабне вторгнення якісно змінило динаміку взаємодії між публічною владою та громадянським суспільством, висунувши останнє на передову лінію підтримки національної стійкості. Спираючись на Д. Істона [16] та Т. Парсонса [23], ми розглядаємо громадянське суспільство як неформальний інституційний компенсатор.

У кризових умовах, коли специфічна підтримка (ефективність «виходів» держави: надання послуг, забезпечення порядку) коливається, громадянське суспільство ефективно заповнює прогалини в державних послугах та гуманітарній підтримці [8]. Воно виконує критично важливі функції «входу» (через волонтерську діяльність, громадянські ініціативи та адвокацію інтересів громад), компенсуючи перевантажені «виходи» держави. Ця динаміка, де громадянська залученість стає основним джерелом де-факто легітимності для держави, демонструє, як сильна дифузна підтримка (яку створює громадянське суспільство) запобігає кризі легітимності.

Взаємодія громадянського суспільства та публічної влади часто відбувається на неформальному рівні (через волонтерські ініціативи, громадські фонди, соціальні медіа). Ці неформальні інституційні процеси ефективно передають легітимність державі, демонструючи колективну дію та спільну мету поза формальними правовими нормами. Однак надмірна залежність від неформальних механізмів легітимації хоча й критично важлива під час війни, створює довгостроковий інституційний виклик для повоєнного управління. Цей виклик кристалізується у ризик інституційного розриву. Завданням є не просто інтеграція цього потужного соціального капіталу та ефективних неформальних структур, а стратегічна гармонізація високої аксіологічної (ціннісної) легітимності, що була набута нацією через інститути громадянського суспільства та армії, з необ-

хідною раціонально-легальною легітимністю формальних державних інститутів. Запобігання ризику інституційного розриву, тобто структурного роз'єднання між високодовіренними неформальними акторами та перевантаженим формальним державним апаратом. Саме це є стратегічним імперативом для забезпечення стійкої динаміки легітимності та ефективного функціонування повоєнного інституційного дизайну.

Висновки. Повномасштабна гібридна війна спричинила динамічний зсув у розумінні легітимності, виявивши обмеженість суто нормативних та перформативних підходів. Застосування класичних теорій до реалій воєнного часу демонструє гібридизацію веберівських типів (особливо інтенсифікацію харизматичного) та критичне зміщення джерел довіри. В умовах обмежень демократичних процедур та функціональних дефіцитів держави раціонально-легальна легітимність виявляється недостатньою, що компенсується аксіологічною підтримкою, вкоріненою в інституціях, які втілюють «національно-культурний код» опору та солідарності суспільства (ЗСУ, волонтерський рух).

Ці інституційні трансформації органічно пов'язані із соціокультурними процесами. Феноменологія П. Бергера та Т. Лукмана дає змогу пояснити легітимність як динамічний соціокультурний конструкт, що активно переосмислюється через символічні практики та колективні наративи солідарності. Саме громадянське суспільство в умовах воєнного стану демонструє безпрецедентну мобілізацію та адаптивність, виступаючи неформальним інституційним компенсатором. Воно не лише заповнює дефіцити державного управління, а й критично підтримує «дифузну» підтримку політичної системи (Д. Істон), забезпечуючи її функціональну стійкість. Взаємодія громадянського суспільства та влади здебільшого відбувається на неформальному рівні – через волонтерські фонди, цифрові мережі та соціальні медіа. Ці канали слугують ключовими механізмами підтримки та трансформації легітимності, спри-

яючи зміцненню як «вхідної легітимності» (комунікація – Ю. Габермас), так і «вихідної легітимності» (утвердження цінності держави).

Проте, незважаючи на критичну роль неформальної інституціоналізації громадянського суспільства у забезпеченні стійкості під час війни, надмірна залежність від цих механізмів створює серйозний довгостроковий виклик для повоєнного управління. Цей виклик кристалізується у ризику Інституційного розриву – структурного розмежування між потужними, високодовіренними неформальними джерелами підтримки (волонтерські мережі, ЗСУ) та слабкими, перевантаженими або недостатньо реформованими формальними державними інститутами. Існує небезпека, що зі зниженням харизматичної та аксіологічної легітимності високі суспільні очікування зіткнуться з низькою перформативністю офіційних структур. Це може призвести до структурної дисфункції політичної системи та загрози дезінтеграції суспільно-політичних відносин, унеможливаючи проведення критично необхідних реформ.

Для підвищення стійкості політичної системи та забезпечення ефективного управління в умовах повоєнного інституційного дизайну критично необхідно розробити політико-інституційні рекомендації та стратегії формалізації й інтеграції позитивних аспектів залучення громадянського суспільства. Це дасть змогу запобігти ризику Інституційного розриву. Стратегія мінімізації ризиків включає: по-перше, інституціоналізацію соціального капіталу через створення постійно діючих, законодавчо закріплених платформ (як-от наглядові ради) для інтеграції експертизи громадянського суспільства у державні процеси; по-друге, реформу «вихідних» інститутів через цифрову підзвітність та прозорість, що дасть змогу гармонізувати високу аксіологічну довіру до нації з раціонально-легальною довірою до державного апарату; нарешті, по-третє, створення механізмів культурно-політичного діалогу є необхідним для спільного інсти-

туційного осмислення та закріплення «культурного коду» опору у стратегіях державної політики, що забезпечить довгострокову консолідацію та легітимність.

Подальші дослідження полягають у вивченні довгострокових наслідків неформальної інституціоналізації, міжнародного виміру легітимності та впливу цифрових технологій на ці процеси.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Висоцький О.Ю. Технології легітимації політичної влади: теорія та практика : монографія. Пороги, 2010.
2. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС (а)). Динаміка довіри Президенту В. Зеленському в 2019–2025 роках та ставлення до проведення виборів. 2025. 14 травня. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1529&t=1&page=1> (дата звернення: 20.10.2025).
3. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС (б)). Динаміка довіри соціальним інституціям у 2021–2024 роках. 2025. 9 січня. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=1> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Коваль О.Я. Легітимність державної влади: співвідношення правових і моральних аспектів реалізації : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2017.
5. Кокорська О.І. Легітимність влади в суспільстві, що трансформується: теоретико-методологічні проблеми. 2004. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ae70a44a-150e-4604-aa9b-52600185d549/content> (дата звернення: 21.10.2025).
6. Кузьменко Т.В. Легітимація політичної влади: ціннісний вимір : дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2012.
7. Манжола П.Г. Взаємодія влади та громадян: практика легітимації інститутів влади у новітній історії України. *Стратегічні пріоритети*. 2007. Вип. 1(2). С. 58–64.
8. Потапенко В.Г., Тищенко Ю.А., Каплан Ю.Б. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні (2022–2023 рр.). НІСД, 2023. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/202405/ad_hromad_susp_03052024.pdf (дата звернення: 23.10.2025).
9. Рябов С.Г. Легітимація влади як соціально-філософська проблема (концептуально-методологічний аналіз) : дис. ... д-ра філос. наук. 1997.
10. Тур М.Г. Легітимація соціальних інститутів: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.03. 2007.
11. Цокур Є.Г. Легітимність політичної влади: джерела, особливості, перспективи : монографія. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009.
12. Чальцева О.М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Київ : Барановська Т.П., 2017.
13. Яковлева Л.І. Від соціального порядку до публічної влади: організаційні, інституційні та комунікативні засади легітимності. *Politicus*. 2019. Вип. 3. С. 10–15.
14. Alexander J.C. *The civil sphere*. Oxford University Press, 2006.
15. Berger P.L., Luckmann T. *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Doubleday, 1966.
16. Easton D. *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science*. Alfred A. Knopf, 1953.
17. Frizell J., Muliavka V., Obinger H., Schmitt C. War, solidarity and welfare attitudes: Survey evidence from the war in Ukraine. *Journal of European Public Policy*. 2025. P. 1–29. DOI: <https://doi.org/10.1080/13501763.2025.2463640>
18. Habermas J. *Communication and the evolution of society* (T. McCarthy, Trans.). Heinemann Educational Books, 1979.
19. Johnson S. Identities and War: Lessons from Russia's War on Ukraine. *CDDRL (Center on Democracy, Development and the Rule of Law)*, Stanford University. 2025. Jan. 21. URL: <https://cddrl.fsi.stanford.edu/news/identities-and-war-lessons-russias-war-ukraine> (Accessed: 21.10.2025).
20. Keane J. *Civil society: Old images, new visions*. Stanford University Press, 1998.

21. Kurylo B. From individual to collective: Vernacular security and Ukrainian civil society in wartime. *Security Dialogue*. 2025. May. DOI: <https://doi.org/10.1177/09670106251329884> (Accessed: 23.10.2025).
22. Marukhovska-Kartunova O., Turenko V., Zarutska O., Vynnychuk R. Exploring contemporary socio-cultural shifts in Ukraine and their effects on strengthening national identity and resilience in times of war. *Salud Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. 2025. Vol. 4, Article 1288. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf20251288>
23. Parsons T. *The Social System*. Free Press, 1951.
24. Putnam R. D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, 2000.
25. Tocqueville A. de. *Democracy in America* (H. C. Mansfield, D. Winthrop, Trans. and Eds.). University of Chicago Press, 2000. (Original work published 1835/1840).
26. Turbil Y. The voices of a nation: How stories have shaped Ukraine's fight for freedom. *NATO Review*. 2025. Feb. 21. URL: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2025/02/21/the-voices-of-a-nation-how-stories-have-shaped-ukraines-fight-for-freedom/index.html> (accessed: 21.10.2025).
27. Weber M. *The theory of social and economic organization*. The Free Press; Collier-Macmillan Limited, 1968.

REFERENCES:

1. Vysotskyi, O.Yu. (2010). Tekhnolohii lehitymatsii politychnoi vlady: teoriia ta praktyka [Technologies of legitimation of political power: Theory and practice]. Porohy. [in Ukrainian].
2. Kyiv International Institute of Sociology (KMIS (a)). (2025, May 14). Dynamika doviry Prezydentu V. Zelens'komu v 2019–2025 rokakh ta stavlennia do provedennia vyboriv [Dynamics of trust in President V. Zelensky (2019–2025) and attitudes toward elections]. Retrieved October 20, 2025, from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1529&t=1&page=1> [in Ukrainian].
3. Kyiv International Institute of Sociology (KMIS (b)). (2025, January 9). Dynamika doviry sotsial'nyim instytutam u 2021–2024 rokakh [Dynamics of trust in social institutions (2021–2024)]. Retrieved October 19, 2025, from <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1467&page=1> [in Ukrainian].
4. Koval, O.Ya. (2017). Lehitymnist' derzhavnoi vlady: spivvidnoshennia pravovykh i moral'nykh aspektiv realizatsii [Legitimacy of state power: Correlation of legal and moral aspects of realization] [Candidate's thesis, Lviv]. [in Ukrainian].
5. Kokorska, O.I. (2004). Lehitymnist' vlady v suspil'stvi, shcho transformuiet'sia: teoretyko-metodolohichni problemy [Legitimacy of power in a transforming society: Theoretical and methodological problems]. Retrieved October 21, 2025, from <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ae70a44a-150e-4604-aa9b-52600185d549/content> [in Ukrainian].
6. Kuzmenko, T.V. (2012). Lehitymatsiia politychnoi vlady: tsinnisnyi vymir [Legitimation of political power: Value dimension] [Candidate's thesis, Taras Shevchenko National University of Kyiv]. [in Ukrainian].
7. Manzhola, P.H. (2007). Vzaiemodiia vlady ta hromadian: praktyka lehitymatsii instytutiv vlady u novitnii istorii Ukrainy [Interaction between authorities and citizens: The practice of legitimating power institutions in modern Ukrainian history]. *Stratehichni priorytety*, 1(2), 58–64. [in Ukrainian].
8. Potapenko, V.H., Tyshchenko, Yu.A., & Kaplan, Yu.B. (2023). Stan rozvytku hromadians'koho suspil'stva v Ukraini (2022–2023 rr.) [The state of development of civil society in Ukraine (2022–2023)]. NISS. Retrieved October 23, 2025, from https://niss.gov.ua/sites/default/files/202405/ad_hromad_susp_03052024.pdf [in Ukrainian].
9. Riabov, S.H. (1997). Lehitymatsiia vlady yak sotsial'no-filosofs'ka problema (kontseptual'no-metodolohichni analiz) [Legitimation of power as a socio-philosophical problem (conceptual and methodological analysis)] [Doctoral dissertation]. [in Ukrainian].
10. Tur, M.H. (2007). Lehitymatsiia sotsial'nykh instytutiv: sotsial'no-filosofs'kyi analiz [Legitimation of social institutions: Socio-philosophical analysis] [Abstract of doctoral dissertation, specialty 09.00.03 «Social philosophy and philosophy of history»]. [in Ukrainian].

11. Tsokur, Ye.H. (2009). *Lehitymnist' politychnoi vlady: dzherela, osoblyvosti, perspektyvy* [Legitimacy of political power: Sources, features, perspectives]. NPU imeni M.P. Drahomanova. [in Ukrainian].
12. Chaltseva, O.M. (2017). *Publichna polityka: teoretychnyi vymir i suchasna praktyka* [Public policy: Theoretical dimension and modern practice]. FOP Baranovska T.P. [in Ukrainian].
13. Yakovleva, L.I. (2019). *Vid sotsial'noho poriadku do publichnoi vlady: orhanizatsiini, instytutsiini ta komunikativni zasady lehitymnosti* [From social order to public authority: Organizational, institutional, and communicative foundations of legitimacy]. *Politicus*, 3, 10–15. [in Ukrainian].
14. Alexander, J.C. (2006). *The civil sphere*. Oxford University Press.
15. Berger, P.L., & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Doubleday.
16. Easton, D. (1953). *The political system: An inquiry into the state of political science*. Alfred A. Knopf.
17. Frizell, J., Muliavka, V., Obinger, H., & Schmitt, C. (2025). War, solidarity and welfare attitudes: Survey evidence from the war in Ukraine. *Journal of European Public Policy*, 1–29. <https://doi.org/10.1080/13501763.2025.2463640>
18. Habermas, J. (1979). *Communication and the evolution of society* (T. McCarthy, Trans.). Heinemann Educational Books.
19. Johnson, S. (2025, January 21). *Identities and war: Lessons from Russia's war on Ukraine*. Center on Democracy, Development and the Rule of Law (CDDRL), Stanford University. Retrieved October 21, 2025, from <https://cddrl.fsi.stanford.edu/news/identities-and-war-lessons-russias-war-ukraine>
20. Keane, J. (1998). *Civil society: Old images, new visions*. Stanford University Press.
21. Kurylo, B. (2025, May). From individual to collective: Vernacular security and Ukrainian civil society in wartime. *Security Dialogue*. <https://doi.org/10.1177/09670106251329884>
22. Marukhovska-Kartunova, O., Turenko, V., Zarutskaya, O., & Vynnychuk, R. (2025). Exploring contemporary socio-cultural shifts in Ukraine and their effects on strengthening national identity and resilience in times of war. *Salud Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*, 4, Article 1288. <https://doi.org/10.56294/sctconf20251288>
23. Parsons, T. (1951). *The social system*. Free Press.
24. Putnam, R.D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
25. Tocqueville, A. de. (2000). *Democracy in America* (H. C. Mansfield & D. Winthrop, Trans. & Eds.). University of Chicago Press. (Original work published 1835/1840).
26. Turbil, Y. (2025, February 21). *The voices of a nation: How stories have shaped Ukraine's fight for freedom*. NATO Review. Retrieved October 21, 2025, from <https://www.nato.int/docu/review/articles/2025/02/21/the-voices-of-a-nation-how-stories-have-shaped-ukraines-fight-for-freedom/index.html>
27. Weber, M. (1968). *The theory of social and economic organization*. The Free Press; Collier-Macmillan Limited.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 25.10.2025

Стаття прийнята 12.11.2025

Статтю опубліковано 30.12.2025